

innhold

Mer miljøkrim

Fjorårets ti første måneder tyder på et rekordår for miljøkriminalitet. Side 4

Vil ikke utrede

Nærings- og handelsdepartementet vil ikke utrede tiltak mot forurensning fra nedlagte gruver de er ansvarlige for. Side 5

Miljøfond i minus

Miljøteknologi gjorde det godt, men alle miljøfondene på Oslo børs fikk minusresultat i 2001. Side 6

Killingland blir generalsekretær

Tore Killingland tar over som generalsekretær i Norges Naturvernforbund. Side 7

Freder nye arter

52 nye arter er blitt fredet, men leveområdene er foreløpig ubeskyttet. Side 8

Grønt OL

i Salt Lake City har gjort miljøvern spiselig for konservative amerikanere, hevder IOC. Side 9

Kutter fornybar energi

Danmarks nye regjering kutter kraftig i budsjettene til miljø og fornybar energi. Side 10

Billigere å forurensse med Kyoto-avtalen

CO2-avgiften har fått mye av æren for at faklingen på sokkelen har gått ned. Med kvoter kan oljeindustrien få betydelig billigere utslipp. (Foto: Scanpix)

Prisen på utslippskvoter vil bli langt lavere enn dagens CO2-avgift. Dermed kan det bli billigere å forurensse når kvotemarkedet innføres. Miljøvernminister Børge Brende vil minske gapet mellom dagens CO2-avgift og kvoteprisen, men innrømmer at det er vrident. — Dette er den vanskeligste jobben vi har i dag, sier Brende.

leder

Billigere å forurens

I dette nummeret av N&M Bulletin kan du lese at kjøp av CO2-kvoter sannsynligvis vil bli langt billigere enn dagens CO2-avgift.

Kvotemarket har mange fordeler. I motsetning til avgifter kan myndighetene med kvoter sette et klart tak på utslippene. Dessuten vil reduksjonene skje der det er billigst. Men som andre måter å regulere utslipp, er heller ikke kvotemarket noe perfekt system. En av svakhetene skyldes ironisk nok Kyoto-avtalen. Med den fikk Russland og blant annet Ukraina mulighet til å slippe ut langt mer enn de gjør i dag. Dette "overskuddet" kan de selge som kvoter til andre land. Dermed gir kjøp av kvoter fra disse landene ikke noen reduksjon av utslippene, men er en ren pengeoverføring.

Målet for norsk klimapolitikk må være mer ambisiøst enn å oppfylle Kyoto-protokollen til en lavest mulig pris gjennom kjøp av papirkvoter. Ved å kutte egne utslipp, bidrar vi også til et bedre internasjonalt samarbeidsklima. Det blir viktig når landene snart skal starte forhandlinger om nye og strengere krav etter Kyoto-protokollens forpliktelsesperiode 2008-2012.

Når Stortinget i vår skal behandle klimameldingen og forslaget om å fremskynde et nasjonalt kvotesystem, bør de samtidig vedta andre virkemidler, slik at de norske utslippene reduseres. Dette kan vi oppnå ved blant annet å sette tekniske krav til energiforbruk i boliger, ny teknologi i biler og gasskraftverk, samt økonomiske virkemidler. Målet må være reelle reduksjoner av utslippene.

Saksøker amerikanske myndigheter

Fire amerikanske miljøorganisasjoner saksøker myndighetene for å ignorere en lov om å redusere landes avhengighet av petroleum.

Søksmålet mot blant annet Handelsdepartementet og Det amerikanske forurensnings-tilsynet (EPA) er registrert ved den føderale domstolen i San Francisco. Organisasjonene mener myndighetene ikke har oppfylt en lov fra 1992 om å kjøpe

flere tusen biler, trucker og varebiler som går på elektrisitet, etanol og andre alternative drivstoff, melder nyhetsbyrået Reuters.

— Med unntak av Energi-departementet, har ingen av disse etatene kjøpt den pro-

sentandel kjøretøy med alternativt drivstoff, som de var pålagt av loven, sier Jay Tutchon, advokaten som leverte søksmålet på vegne av blant annet Sierra Club.

Stopper scooterliberalisering

Miljøvernminister Børge Brende stopper Siri Bjerkes scooterliberalisering.

Rett før valget i fjor høst avslørte N&M Bulletin at Direktoratet for naturforvaltning (DN) fikk beskjed av Siri Bjerke (Ap) om endre reglene for snøscooterkjøring. De nye reglene ble av naturvernere karakterisert som en voldsom oppmykning av regelverket. DN på sin side, benektet at reglene ville føre til mer motorisert ferdsel i utmark.

De nye reglene, som blant annet ville tillate organiserte og guide scooterturner, skulle være klare allerede for inneværende vinter. Rett før jul satt imidlertid

miljøvernminister Børge Brende (H) foten ned for de nye reglene. Brende sier i en pressemelding at han vil avslutte og oppsummere en prøveordning med nye scooterregler som pågår i åtte kommuner. Forsøket varer i tre år.

Børge Brende vil oppsummere prøveordningen med nye scooterregler. (Foto: Audun Garberg)

Blyhagl totalforbys fra 2005

Miljøverndepartementet melder at de forbyr jegere å skyte med blyhagl fra 2005. Forbudet omfatter dessuten all produksjon, import, eksport og omsetning av blyhagl. Allerede fra 1. juli i år blir blyhagl forbudt på skytebaner.

N&M Bulletin kunne melde om at det samme forbudet var på vei allerede i august 2000.

Kjempeibis gjenoppdaget

En av verdens mest sjeldne fuglearter er fotografert i det nordlige Kambodsja, melder magasinet World Birdwatch. Kjempeibisen, Pseudibis gigantea, som trolig bare teller rundt femti individer på verdensbasis, ble fotografert med fjernstyrte kameraer i området Preah Vi-

hear i Kambodsja.

Fotografene fikk sine bilder ved et vannhull etter flere ukers forberedelser. Det samme området er også levested for andre sterkt truede arter som storadjutant, *Leptopilos dubius* og *hvitvingeand*, *Cairina scutulata*.

Billigere å forurens

Prisen på utslippskvoter vil bli langt lavere enn dagens CO2-avgift. Dermed kan det bli billigere å forurens når kvotemarkedet innføres.

AUDUN GARBERG
Natur & Miljø Bulletin

fakta

CO2-avgifter

CO2-avgifter i 2002 (pr tonn CO2):

- Bensin: 315 kroner
- Lett fyringsolje: 186 kroner
- Tung fyringsolje: 157 kroner
- Kull (til energiformål): 201 kroner
- Koks: 153 kroner
- Olje på kontinentalsokkelen: 277 kroner
- Gass på kontinentalsokkelen: 308 kroner. (Innenlands bruk av gass er fritatt for CO2-avgift.)

KILDE: ST.MELD.NR. 54, NORSK KLIMAPOLITIKK OG ST. PROP. NR. 1 (2001-2002)

— VANSKELIG

Miljøvernminister Børge Brende erkjenner at gapet mellom dagens CO2-avgift og kvoteprisen er et vrient spørsmål.

— Dette er den vanskeligste jobben vi har i dag. Vi må ikke komme i en situasjon der innføring av kvoter gir betydelige lettelsers for de som har CO2-avgifter i dag, sier Brende til N&M Bulletin.

— Kan det bli aktuelt å opprettholde CO2-avgiften i et kvotemarked?

— Det vil jeg ikke si noe mer om nå, sier Brende og viser til at et statssekretær-utvalg nå arbeider med konsekvensene av å innføre et kvotemarked.

4,5 DOLLAR

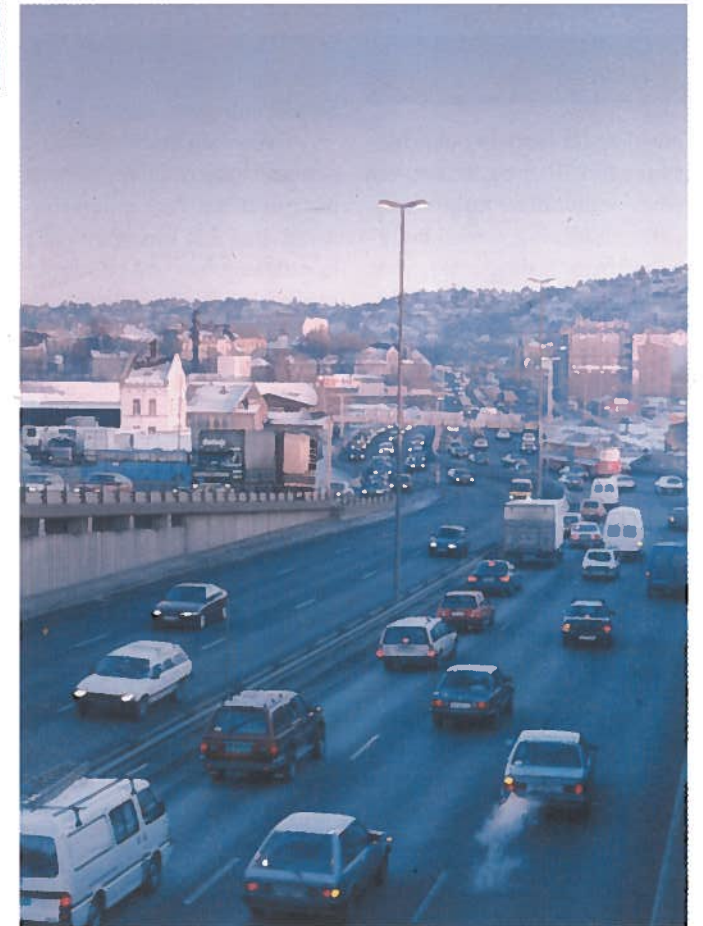
Lav kvotepris vil gi staten et betydelig inntektsstap, dersom de ikke oppveies av andre avgifter. CO2-avgiften ga staten 7 milliarder kroner i 2000. Med en kvotepris på 125 kroner blir

inntektene redusert til 4,2 milliarder. Denne kvoteprisen er imidlertid i overkant av hva forskerne anslår.

Cicero - Senter for klimaforskning regner med at kvoteprisen blir 4,5 dollar per tonn CO2 - om lag 40 norske kroner. Da er ikke klimatilskott i u-land regnet med, noe som kan dra prisen ytterligere ned. Forsker Cathrine Hagem ved Cicero presiserer at det er mye usikkerhet rundt beregningene, men hun regner med at prisen kommer til å ligge under hva for eksempel oljeindustrien betaler i dag.

— Ja, det tror jeg er helt klart. Den vil bli betydelig lavere enn det, sier Hagem. CO2-avgiften på sokkelen ga staten over 3 milliarder kroner i 2000, og er anslått til 3,4 milliarder i årets statsbudsjett.

En årsak til usikkerheten er

Bilister betaler i dag 315 kroner i avgift for å slippe ut ett tonn CO2. Kvoteprisen for ett tonn kan bli 40 kroner.

at man ikke vet hvilke forpliktelser landene får etter 2012. Bli kravene strenge, vil sannsynligvis flere benytte seg av muligheten til å spare kvoter. Dessuten er det stor usikkerhet knyttet til hvordan Russland og andre store selgere vil oppføre seg i markedet.

4 TIL 14 DOLLAR

— Vi anslår at det er 50 prosent sannsynlighet for at kvoteprisen i 2010 vil ligge i området 4-14 dollar per tonn CO2. Vårt beste

anslag er på 10-11 dollar, sier Jørund Buen i selskapet Point Carbon som har spesialisert seg på analyser av kvotemarkedet. Det vil si et prisleie på 35 til 125 kroner, godt under hva bilister og oljeselskapene i dag betaler for å slippe ut et tonn CO2. Strengere forpliktelser i perioden etter 2012 kan trekke prisen opp, men Buen presiserer at det i så fall må dreie seg om betydelig strengere forpliktelser, ikke minst for Russland og de andre øst-europeiske landene.

notiser

Miljøkriminaliteten øker

Miljøkrimsaker har Norges lengste saksbehandlingstid. Fjorårets ti første måneder tyder også på et rekordår for denne virksomheten. Politifolk kan mye om jakt, fiske, men lite om forurensning.

JENS P. TOLDNÆS
Natur & Miljø Bulletin

Hvert år får landets politidistrikter inn flere og flere saker som omhandler miljøkriminalitet. Ordningen med miljøkoordinatorer på distriktsnivå, miljøkontakter ved hvert politikkammer og påtalejurister med hovedansvar for miljø saker har vært gjeldende i flere år. Likevel er resultatet av dette svært varierende i politidistriktene. Miljø saker er den sakskategori som har lengst behandlingstid på landsbasis, og 2001 ser ut til å bli et rekordår når det gjelder anmeldte miljøkrim-saker.

— Statistikken for fjoråret er ikke klar, men vi ligger an til en økning på om lag 15-20 prosent, sier førstestatsadvokat Rune B. Hansen ved Økokrim.

Hansen er likevel optimist. Reduksjonen i antall politidistri-

trikter, fra 54 til 27, gir en historisk mulighet til å bekjempe miljøkriminalitet, mener han.

— Årsaken er enkel. Ved å redusere antall distrikter vil hvert distrikt få inn flere miljøkrimsaker. De vil få inn saker i alle hovedkategorier, og vil således utvikle kompetanse på et helt annet nivå enn i dag, sier han.

— Hva er det politifolk ikke kan?

— Vi ser nok en tendens til at politifolk ute i distriktene kan mye om jakt, fiske og friluftsliv, mens de ikke er like oppdatert på kjemikalier og forurensning.

NY HOLDNING

I 2002 vil Økokrim, blant flere viktige områder, konsentrere seg om eksport og import av forurensning.

— Trenden med eksport av miljøfarlig avfall til diffuse firmaer i fjernliggende land er noe

vi må ta alvorlig. Også innførsel av farlige og forbudte kjemikalier, blant annet i produkter, er et politisk prioritert område, sier Hansen.

Nasjonal forurensning som truer natur, helse, miljø og sikkerhet står også høyt på Økokrims liste, sammen med grove brudd på byggeforbudet i strandsonen.

— På dette området ser vi en helt ny tendens ved at kommunene er blitt flinkere til å anmelde lovbrudd. Dette har trolig sammenheng med at politiet tidligere har henlagt sakene. I en liten kommune hvor alle kjenner alle er det en belastning å gå til anmeldelse. Hvis saken i tillegg blir henlagt finner mange det ikke bryet verdt, sier Hansen.

— Hva med faunakriminalitet?

— Det er blitt lenger mellom de store sakene på dette om råde

det de siste årene. Om dette skyldes avskrekkingseffekt fra tidligere saker og dommer, eller at forbryterne er blitt smartere, vet jeg ikke. Vi føler i hvert fall at vi har svært kyndige folk på dette området.

FLERE CITES-SAKER

Såkalte CITES-saker, det vil si saker som omhandler ulovlig import og eksport av truede planter og dyr er et annet "vekst-område" for Økokrim.

— Her øker antallet saker merkbart og dette er et viktig område hvor Norge har internasjonale forpliktelser og, ikke minst, interesser. Skal Norge for eksempel få gjennomslag for vårt ønske om å nedgradere vågehvalen i forhold til CITES-konvensjonen må vi først og fremst opprettholde alle våre forpliktelser i forhold til denne avtalen, sier Hansen.

Lover mer barskogsvern

— Jeg synes ikke det er nok at Norge har vernet 1 prosent av skogen sin, sa Børge Brende på Natur og Ungdoms landsmøte.

Miljøvernministeren vil følge opp verneplanene i statsbudsjettet for 2003, men vil ikke binde seg til et konkret mål.

— Vi skal verne mer, men jeg er ikke nå rede til å love 5 prosent, sa Brende.

Miljøvernministeren fikk en varm velkomst fra de rundt 200 deltagerne på NU-landsmøtet, og ble flere ganger avbrutt av applaus. Under spørsmålsrundten fikk Brende overrakt flere gaver for å minne han på saker

Natur og Ungdom mener er viktige. Blant annet fikk han tre glass med PCB-forurensset bunnslam fra norske fjorder.

— Vil skal legge opp en opprydningsplan. Bare i år har vi satt av flere ti-talls millioner mer til PCB-opprydning enn i fjor, sa Brende og fortalte at PCB-opprydning skal bli en viktig del av regjeringens havmiljø-

AUDUN GARBERG
Natur & Miljø Bulletin

En litt skeptisk miljøvernminister får overrakt forurensede bunnsedimenter fra norske fjorder fra Ragnhild Eide Skogseth.

— Vil skal legge opp en opprydningsplan. Bare i år har vi satt av flere ti-talls millioner mer til PCB-opprydning enn i fjor, sa Brende og fortalte at PCB-opprydning skal bli en viktig del av regjeringens havmiljø-

Da utspørringen av miljøvernministeren gikk mot slutten minnet NU-leder Elin Lerum Boasson om at år 2002 kan bli konfliktfylt. Hun viste til plan-

ene om utbygging av Snøhvit, forurensende gasskraftverk og Regionfelt Østlandet - norges-historiens største naturinngrep.

— Neste gang vi møtes her blir det kanskje ikke så trivelig, sa Boasson.

Foto: Audun Garberg

Vil ikke utrede tiltak

Vannkvaliteten i øvre Glomma er elendig på grunn av gruveforurensning. Tidligere tiltak har vært feilslått, men Nærings- og handelsdepartementet vil ha seg frabedt pålegg fra SFT.

AUDUN GARBERG
Natur & Miljø Bulletin

Forurensning fra nedlagte gruver i Røros-området og Folldal har satt øvre deler av Glomma i den dårligste kategorien for vannkvalitet. Særlig høye er utslippene av kobber og sink. Forurensningen har pågått i opptil flere hundre år, og vært dokumentert i flere tiår. Til tross for tidligere tiltak har utslippene økt de siste årene.

VIL HA MER OVERBLIKK

Nærings- og handelsdepartementet (NHD) er ansvarlig for de nedlagte gruveene. Før jul fikk de pålegg fra Statens forurensnings-tilsyn om å utrede tiltak mot forurensning fra Nordgruvefeltet på Røros. Men det vil departementet ha seg frabedt og har påklaget pålegget.

— Vi har sagt at vi skal ha en dialog med SFT om dette. Det er ikke dermed sagt at det ikke blir noen tiltak, men vi vil gjerne ha et møte med dem, sier underdirektør Elisabeth Berger i Nærings- og handelsdepartementet.

— Forurensningen har økt de siste årene, hvorfor vil dere ikke utrede tiltak?

— Vi vil ha et mer totalt overblikk før vi bestemmer hva som blir opplegget. Bergvesenet har på vegne av Næringsdepartementet jobbet med dette området tidligere også. Det er ikke noe dramatisk i dette.

— Vil ikke dette ytterligere forsinke tiltak i området?

— Jeg tror dette er en ganske vanlig prosess, hvor man diskuterer med de ansvarlige hvordan man skal gjøre et opplegg. Slike

prosesser tar ofte tid. Det har vært et samarbeid mellom departementet og SFT i flere år om hva man skal gjøre med disse områdene.

IKKE UNORMALT

— Men da er det vel et slags signal når SFT går til det skritt å pålegge dere utredninger?

— Det gjør de jo på de fleste områdene vi har ryddet opp før. Det er ikke noe unormalt, sier Berger.

Rådgiver Grethe Braastad i Statens forurensningstilsyn håper å få i stand et møte med departementet i løpet av januar. SFT står fast på sin tidsplan og ønsker i løpet av året å bestemme hvordan utslippene skal reduseres.

TRENDEN HAR SNUDD

— Hvorfor har ikke dette blitt gjort tidligere?

— Det ble gjort svære tiltak da Folldal verk skulle legge ned driften. Det gikk riktig vei i starten, men de siste årene har

Utslippene fra nedlagte gruver i Folldal kan renses til en pris av 30-40 millioner kroner. (Foto: Eigil Rune Iversen).

fakta

GRUVEAVRENNING

• Kobberavrenningen fra de 10 store gruveområdene er redusert med 63 prosent i forhold til 1985. Men fra Folldal og gruveene på Røros har utslippene økt de siste årene.

trenden snudd. Det samme har skjedd på Nordgruvefeltet. Man har ikke fjernet alt og det som er igjen har blitt flyttet på og utsatt for vær og vind, sier Braastad.

Rensing i millionklassen

I Folldal må man bruke 30-40 millioner til rensing av forurensning fra nedlagte gruver, viser beregninger fra NIVA.

Gruvene i Folldal ligger få mil sørvest for Nordgruvefeltet og de andre gruveene på Røros. Forurensningen fra Folldal har økt i det siste på grunn av gravearbeid i gruveområdet. Utslippene av 20 tonn kobber i året i Folla dreper all fisk 10 til 12 kilometer ned i vassdraget. Folla renner ut i Glomma ved Alvdal. Sammen med avrenning fra gru-

vene på Røros bidrar disse utslippene til at Glomma er i den dårligste kategorien for vannkvalitet fra Røros til sør for Alvdal.

Norsk Institutt for vannforskning (NIVA) har overvåket situasjonen de siste 40 årene.

— Konklusjonen fra våre målinger er at det ikke blir noe bedre med mindre man gjør

noe, sier forsker Eigil Rune Iversen ved NIVA.

En mulig løsning er å rense sigevannet fra gruveene. Det er ikke tidligere gjort i Norge, men i flere andre land. Foreløpige anslag fra NIVA viser at det for å rense utslippene fra Folldal må settes av 30 til 40 millioner i et fond til bygging og drift av renseanlegg.

Magert for miljøfond

Skandia Miljøinvest er vinneren blant miljøfondene på Oslo Børs i 2001, men avkastningen var negativ.

AUDUN GARBERG
Natur & Miljø Bulletin

År 2001 var et elendig børsår, også for miljøfondene. Verst har det gått utover Skandia Grønt Norden som fikk en nedgang på hele 34 prosent. I 2000 var Grønt Norden vinneren blant de nordiske fondene på Oslo Børs, mens fondet i 2001 havnet på bunn.

— Grønt Norden har en del i teknologibedrifter som Nokia og Ericsson som har fått en kraftig knekk i 2001, forklarer administrerende direktør Monica Salthella i Skandia Fondsforvaltning.

Av en forvaltningskapital på om lag 650 millioner norske kroner har Grønt Norden ved årets utgang plassert 8,9 prosent i Nokia og 6,9 prosent i Ericsson.

BEDRE FOR MILJØINVEST

Langt bedre gikk det med Skandia Miljøinvest som endte året med minus 5,79 prosent. Dette fondet investerer i miljøteknologi over hele verden.

— Miljøinvest kommer bedre ut med et år som i fjor fordi den har et mye større investeringsunivers og større spredning. Dermed blir risikoen litt lavere, sier Salthella.

Fondet har i dag 9,4 prosent av sine investeringer i fjorårets børsvinner Tandberg. Dessuten har de investert 4,7 prosent i Tomra og nærmere 5 prosent i Hafslund ASA b-aksjer. Skandias miljøfond har imidlertid holdt seg

borte fra de mest risikable internett-aksjene.

NED FOR STOREBRAND

Storebrand Global miljø har for andre år på rad opplevd negativ avkastning. I år 2001 endte fondet med minus 24 prosent. Det er noe under referanseindeksen MSCI World.

— Årsaken til at det har gått som det har gått, er et veldig dårlig aksjemarked over hele verden i fjor. Stort sett alle aksjefond har klart

forklare nedgangen.

— Fondet hadde litt for mye it-aksjer i fjor, men det er ikke noen viktig forklaring. Dette fondet er ikke veldig tungt innenfor noen bransjer, og vi investerer over hele verden, forteller Sagård. Med unntak av kjernekraft, tobakksprodusenter og selskaper involvert i produksjon av landminner, investerer fondet i alle bransjer.

— For å få en mer miljøvennlig verden må vi innenfor

År 2001 var et elendig børsår, også for miljøfondene.

negativ avkastning, sier porteføljeforvalter Bernt Sagård i Storebrand.

Storebrand Global Miljø investerer i aksjefondet Storebrand Principle Global Fund. Dette internasjonale fondet investerer i selskaper som er blant de 30 prosent beste i miljø og menneskerettigheter innen sin bransje. Ingen enkelt bransje kan ifølge Sagård

alle bransjer premiere de som er mer miljøvennlig enn gjennomsnittet.

Både Storebrand og Skandia har tro på at miljøfondene skal gjøre det bedre i 2002 enn fjorårets resultat.

— Vi har fortsatt tro på at 2002 skal være året ting snur,

Wyss død

Dr. Joachim Wyss døde 11. desember 2001 etter et lengre sykeleie.

Wyss var en varm venn av norsk natur, og i fjor høst markerte han dette ved å gi 530.000 kroner i gave til Norges Naturvernforbund.

Naturvernforbundets sentralstyre har vedtatt å opprette "Dr. Joachim Wyss' fond for naturvern i Norge". Avkastningen skal, i samsvar med Dr. Wyss' ønske, benyttes til å ta vare på natur og landskap i Norge.

Annonser i N&M Bulletin!

Ring HS Media på
telefon: 62 94 10 30

Midt-Gudbrandsdal Renovasjonsselskap
støtter Norges Naturvernforbund

Tore tilbake på sporet

Han har søkt lykken i ulike departementer, ved Statsministerens kontor og et utskjelt informasjonsbyrå. Nå kommer Tore Killingland tilbake til Naturvernforbundet - som generalsekretær.

KRISTIAN JAHRE
Natur & Miljø Bulletin

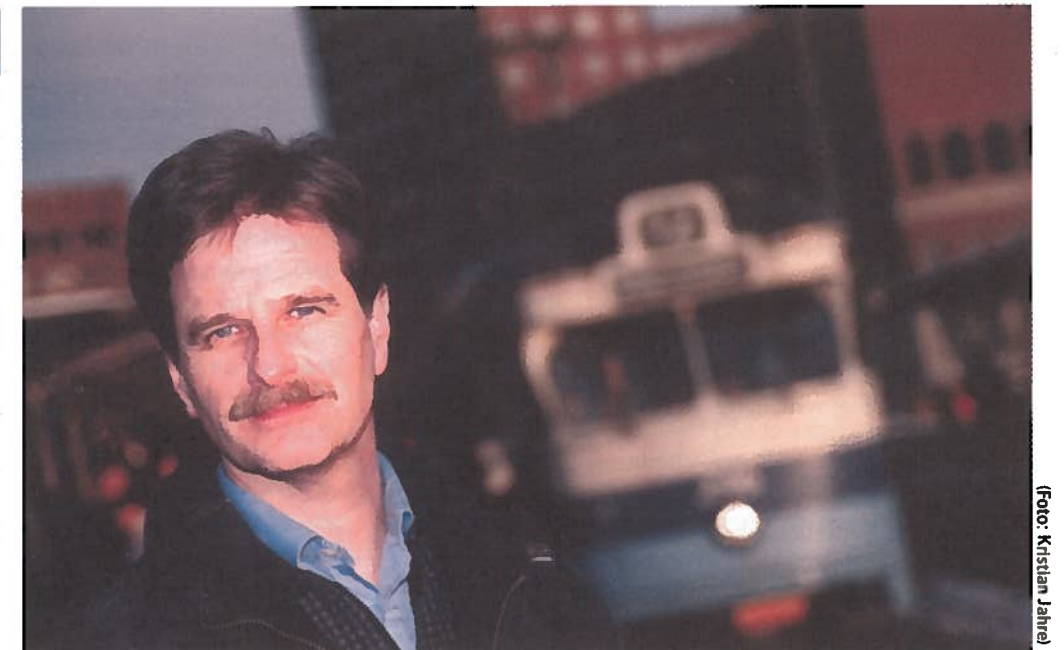
Tidlig på 70-tallet var Tore Killingland med på å blåse liv i Natur og Ungdom (NU), og tidlig på 90-tallet var han fagsjef i Naturvernforbundet. I mellomtiden tok han blant annet en cand. mag.-grad ved Universitetet i Oslo. Han jobbet også i Direktoratet for naturforvaltning, Miljøverndepartementet og Forbrukerrådet. Siden 1995 har han syslet litt med internasjonale avtaler i Miljøverndepartementet, før han ble Odd Einar Dørms personlige rådgiver i Samferdselsdepartementet og siden statssekretær ved Bondeviks kontor forrige gang han var statsminister.

JOBDET I PR-BYRÅ

Da Bondevik gikk av på gasskraftsaken, skiftet Killingland beite og ble avdelingsleder i kommunikasjonsbyrået Burstons-Marsteller, som blant annet har blitt beskyldt for å stå bak Kyoto-sabotørene Globale Climate Coalition.

— Det der er bare rykter. Burstons-Marsteller hadde ingen ting å gjøre med opprettelsen av Globale Climate Coalition, sier Killingland. Han nærmest fnysjer av spørsmålet om engasjementet i det omstridte byrået vil by på problemer i jobben som miljøvern.

— Jeg kan ikke lastes for hva en tidligere arbeidsgiver eventuelt skulle ha gjort lenge før jeg jobbet der. Ser man på min historie, tror jeg ikke det er noen som tviler på mitt miljøengasjement. Skulle jeg heller

(Foto: Kristian Jahre)

14. januar begynner Tore Killingland som generalsekretær i Norges Naturvernforbund, der han tidligere har vært fagsjef.

gått tilbake til jobben jeg hadde permisjon fra i Miljøverndepartementet og gitt "full gass" for Stoltenberg?

— Vil din markerte politiske forankring i partiet Venstre være noe problem i den nye jobben?

— Selvsagt legger jeg politikken på hylla nå, men jeg vil ikke melde meg ut av partiet. De som ansatte meg mener tydeligvis at dette ikke er problematisk.

— Hvorfor i all verden kommer du tilbake til forbundet?

— Jeg er jo på sett og vis født inn i Naturvernforbundet. Jeg tror Naturvernforbundet fortsatt har mye å bidra med i forhold til å endre samfunnet i en mer miljøvennlig retning.

ULLENT BEGREP

— Hvilke styrker har du som generalsekretær?

— Det teller vel at jeg har vært leder i arbeidslivet i 15 år,

og at jeg har fått god innsikt i hvordan både organisasjoner, media, byråkrati, privat næringsliv og de politiske systemene fungerer, sier Killingland.

— Har miljødebatten forandret seg i løpet av de seks årene du har vært borte fra Naturvernforbundet?

— Ja, den har det. Det gir seg blant annet uttrykk i MMIs målinger av folks holdning til miljø. Til tross for at miljøaktiviteten i næringslivet har gått opp, har folks vurdering av hvor viktig miljø er gått ned til fordel for arbeidsplasser. Dette har sammenheng med at miljø som ord har fått et mer ullent innhold. "Miljø" hadde et mye klarere innhold for 20 år siden, nå er uttrykket seksjonert opp og vi har flere separate debatter, som for eksempel klimadebatt og debatt om matsminke. Det er vanskeligere for folk flest å for-

holde seg til dette.

Tre hovedelementer skal gjennomsyre Killinglands arbeid i forbundet: Det store, det nære og det varme.

SYNLIGGJØRING

— Naturvernforbundet må alltid ha visjonene, oversikten, og helheten i naturen for øye. Med det nære mener jeg ikke bare det geografiske, men en identifisering og forståelse av problemene, gjerne med nære eksempler. Det varme er engasjementet og kjærligheten til naturen. Og her mener jeg kunnskap er viktig. Det er mye negativ fokusering i miljøvernarbeidet. Naturkunnskap gir imidlertid naturglede som gjør at vi holder ut tross tapene. Utfordringen blir å holde fokus på alt dette, og samtidig synliggjøre alt det vi oppnår, sier Killingland.

52 nye arter fredet

— Ved vern av arter vil våre etterkommere ha muligheten til gode naturopplevelser, sier miljøvernminister Børge Brende og freder 52 norske arter. Men artenes leveområdene er foreløpig ubeskyttet.

JENS P. TOLDNÆS
Natur & Miljø Bulletin

Rett før jul, den 21. desember, ble 52 norske dyre- og plantearter vedtatt fredet av Kongen i statsråd. Fredningen fordeler seg på 43 plantearter og 9 arter virvelløse dyr, blant annet igler, tistler, bregner, sommerfugler, vannymfer og biller. Samtlige er arter som Norge har forpliktet seg til å gi et strengt vern, ifølge Bernkonvensjonen.

— Jeg er særlig opptatt av at naturen skal gå i arv. Ved vern av arter vil våre etterkommere ha muligheten til gode naturopplevelser, sier miljøvernminister Børge Brende.

BEGRENSET FREDNING

Men de truede artene har ikke

et fullgodt vern så lenge ikke leveområdene er fredet. Fredningen er en artsfredning etter naturvernloven. Den kan således beskytte planter og dyr mot innsamling, men ikke i, for eksempel, en utbyggingssak. Det betyr at en fredet plante på en sten i et kommende boligområde trolig være sjanseløst rent juridisk.

EUROPEISK PERSPEKTIV

— Det er riktig at en slik fredning har begrensninger. Først og fremst vil den beskytte mot etterstrebe av artene, slik som plukking og innsamling. Dette er aktuelt for planteartene så vel som de virvelløse dyrene, ikke minst sommerfuglartene, sier avdelingsdirektør i miljøverndepartementet, Pål Vidar

Sollie.

Ifølge Sollie er ikke nødvendigvis vernet av de nye artene "bare et steg på veien" mot et mer fullverdig vern, gjennom at leveområdene blir beskyttet.

— Vi plikter å se dette i et europeisk perspektiv. Først når utvalget som arbeider med ny lov om biologisk mangfold er ferdig kan vi vurdere dette endelig, sier han.

I mellomtiden vil Miljøverndepartementet sørge for å gjøre artene kjent for folk.

— Informasjon er en viktig del av dette arbeidet. De miljøene som kan tenkes å etterstrebe de fredete artene må informeres så vel som de virvelløse dyrene, ikke minst sommerfuglartene, sier avdelingsdirektør i miljøverndepartementet, Pål Vidar

Myrflange er registrert i den såkalte rød-lista over truede arter. Den vokser i rikmyr og fukteng. (Foto: Torbjørn Rødberg)

Her er Norges nye fredede arter

PLANTER

- Huldrenøkkel
- Høstmarinøkkel
- Dverginmarinøkkel
- Hjortetunge
- Trådbregne
- Småjonsokblom
- Tatarsmelle
- Gul hornvalmue
- Svalbardvalmue
- Læstadiusvalmue
- Kolavalmue
- Fjellvalmue
- Urvalmue
- Jotunheimvalmue
- Dovrevalmue

- Grøvdalsvalmue
- Øksendalsvalmue
- Trollheimsvalmue
- Svartisvalmue
- Tromsvalmue
- Avkovalmue
- Stjernøyvalmue
- Bergjunker
- Mosesildre
- Myrsildre
- Kvitmure
- Skredmjelt
- Hestekjørvel
- Vasskjeks
- Strandtorn
- Bittergrønn

- Polarflokk
- Kammarimjelle
- Dvergtistel
- Finnmarksvineblom
- Jærtistel
- Parykknoppurt/skjeggknoppurt
- Flytegro
- Mjukt havfruegras
- Kveinhavre
- Hvit skogfrue
- Rød skogfrue
- Marisko
- Strandmarihand
- Søstermarihand
- Narrmarihand

- Myrflange
- Huldreblom
- Honningblom
- Knottblom
- Svartkurle
- Flueblom
- Sibirnatthiol

DYR

- Legeigle
- Vannymfe (3 arter)
- Apollosommerfugl
- Mnemosynesommerfugl
- Herosommerfugl
- Sinoberbille
- Kjempevannkalv

Miljøvern inne i Utah-OL

De olympiske vinterlekene i Salt Lake City har gjort miljøvern spiselig for konservative amerikanere, hevder IOC.

JENS P. TOLDNÆS
Natur & Miljø Bulletin

Mormon-staten Utah er en konservativ delstat, selv i amerikansk målestokk. Men miljøvern er omsider blitt stuertent også her. Det skyldes i stor grad tildelingen av de olympiske vinterleker til hovedstaden Salt Lake City, hevder miljøansvarlig i Den Internasjonale Olympiske Komité (IOC), Olav Myrholt.

— Folk jeg har vært i kontakt med, og som har jobbet med miljøvern i mange år, bekrefter at det har foregått en holdningsendring i Utah. Før ble de sett på som "frikere", nå blir inn-satsen deres respektert, sier han.

Myrholt trekker fram treplantingsorganisasjonen "Tree Utah" som et eksempel på den nyvunne miljøbevisstheten i ørken- og fjellstaten.

— "Tree Utah" hadde som mål å plante ut én million trær for å hindre avskoging. Dette ble ansett som overambisøst og håpløst for noen år siden, og

folk lo av det. Nå har organisasjonen plantet ut over tolv millioner trær, sier han.

Salt Lake City fikk tildelt sitt OL rett etter lekene på Lillehammer. Den gang var miljøvern et relativt ferskt tema for olympiske arrangører. Gjenbruk av anlegg, energieffektivisering og miljømessig gunstig plassering av nye anlegg har vært de viktigste miljøoppgavene for arrangøren, og nylig vant et av nybyggene i byen en pris for det mest energieffektive nybygget i USA.

— Kan ikke mye av denne miljøoppgaven like godt tilskrives et ønske om å spare penger?

— Det kan man godt si, men økonomi og miljøvern har en tendens til å gå hånd i hånd.

EFFEKTEN AV LILLEHAMMER

Ifølge Myrholt har Salt Lake City etterapet mye av miljøarbeidet som ble foretatt før lekene på Lillehammer. Og, som i forkant av 94-lekene, har Salt Lake City hatt sine flammende krangler om hvor ting skal plasseres.

— Alpinanleggene, hvor det

I Utahs flagg finnes mottoet: "Industry". Verdiene gjenspeiles også i OL-maskotene "Copper" og "Coal" (coyoten og bjørnen). De olympiske leker har likevel fått innbyggerne i Utah til å se på miljøvern med nye øyne, hevder IOC.

har vært mye nybygging, har vært svært kontroversielle, sier Myrholt.

En byttehandel, foretatt av det statlige skogselskapet og en av utbyggerne, førte til at et område med høy verneverdi ble ivaretatt, mens et mindre interessant område ble bygget ut. Likevel er denne avtalen svært omstridt.

— Avtalen kan sammenlignes med å verne en bit av Hardangervidda mot å ta et stykke av Nordmarka. Kritikken har vært betydelig, men først og fremst skyldes det at prosessen har gått for fort.

— Det er heller ikke tvil om at utbyggerne har gått inn i om-

råder som ville blitt spart i Europa, men naturmessig har USA helt andre ressurser å ta av, sier Myrholt.

FORURENSNINGSTÅKE

Selv gleder han seg mest til å se arrangementene på langrenns- og skiskytterarenaene.

— Dette er områder det har vært jobbet mye med, og hvor jeg mener resultatet er blitt svært godt. Det jeg frykter mest under lekene er forurensningståken som legger seg over Salt Lake City hver vinter. Denne kan bli plagsom selv om all biltrafikk er forbudt. Her har det lokale næringsliv mye ugjort, sier han.

Natur og Ungdom satser på klima og energi

Klima og energi blir Natur og Ungdoms viktigste arbeidsfelt i år. De lover aksjoner mot forurensende gasskraftverk.

Natur og Ungdoms (NU) landsmøte på Brandbu 5 til 8 januar samlet rundt 200 deltagere. De vedtok at klima og energi også i år blir organisasjonens viktigste arbeidsfelt. Arbeidsprogrammet slår fast at NU skal "organisere og gjennomføre store sivilulydighetsaksjoner hvis man begynner bygging av forurensende gasskraftverk". Dessuten vil or-

ganisasjonen bli aktiv aksjonær, i første rekke i Statoil som både er involvert i gasskraft og Snøhvit-utbyggingen.

— Vi skal kjøpe oss rettigheter til å både ta dem innenfra og utenfra, sier nestleder Ane Hansdatter Kismul,

I tillegg prioriterer organisasjonen arbeidet med samferdsel, skog og mot Forsvarets

etablering av Regionfelt Østlandet. Landsmøtet valgte overraskende å prioritere ned arbeidet med jordbruk til fordel for fiskerispørsmål.

Økonomisk sliter ungdomsorganisasjonen, også 2001 endte med minus i regnskapene med om lag 250 000 kroner. NU hadde underskudd både i 2000 og 1999. Målet for innværende

år er å gå i balanse, noe som kan bli hardt nok. Organisasjonen bruker opp mot en million årlig til reise og rammes knallhardt av at NSB nærmest avskaffer studentrabatten.

Landsmøtet gjenvalgte leder Elin Lerum Boasson og nestleder Ane Hansdatter Kismul, mens Anders Haug Larsen ble valgt til ny 2. nestleder.

AUDUN GARBERG
Natur & Miljø Bulletin

Kommunalteknisk avdeling

Vi gir drømmen
en sjanse

NORSK TIPPING

NORSK PROTEIN A/S
EN BEDRIFF I NÆRINGSSEKTOREN
Tlf: 74064120 7690 Mørvik Fax: 74064430

Danmark kutter miljø og energi

Danmarks nye regjering kutter kraftig i budsjettene til miljø og fornybar energi.

Regjeringen vil kutte 800 millioner kroner fra Miljøministeriets og 500 millioner fra Energiministeriets budsjett, skriver Information. På energiområdet er en stor del av forskningen og utviklingen av fornybar energi i fare. Det samme gjelder energisparing. Hvis de kraftige nedskjæringene blir vedtatt vil det også føre til oppsigelser i departementene.

— FJERNER MOTIVASJON

Miljø- og energiområdet hadde en kraftig vekst under tidligere Miljø- og energiminister Svend Auken. I en kommentar i avisen Politiken kritiserer Auken at innsparingene kommer uten at de var varslet i valgkampen og uten en intern, demokratisk prosess.

AUDUN GARBERG
Natur & Miljø Bulletin

“Man fjerner stort sett alle nye ideer og prosjekter fra ministeriene og naturligvis enhver form for motivasjon, bortsett fra frykten”, skriver Auken.

Ifølge Jyllands-Posten vil nedskjæringene blant annet ramme vannverkene, innsamlingsordningene for bildekk og blyakkumulatorer og støtten til skraping av gamle biler. I faren er også støtten til miljøorganisasjonene.

LEGGER NED ENERGIRÅD

Samtidig er det klart at regjeringen legger ned Energimiljørådet. Dermed blir det ikke lenger noe uavhengig organ som kan rådgis og kritisere regjering-

en om grønn energi, skriver Information. Det kan bety at vi ikke kan overholde vårt mål om mer fornybar energi, mener rådets nestleder, Niels Meyer.

— Spesielt nå er det bruk for et uavhengig organ som kan skape offentlig debatt på området, fordi den nye regjeringen ikke interesserer seg så mye for energisparing og satsing på fornybar energi, sier Meyer til Information.

BREDT SAMMENSATT

Energimiljørådet er bredt sammensatt av fagfolk fra blant annet industri og miljøforskning. Formålet er å arbeide for energisparing og økt bruk av fornybar energi. Rådet har fått om lag 6 millioner kroner årlig til driften.

Oppdaget ulovlig eksport av fugler

BEOGRAD: 120.000 ettertraktede fugler fra det tidligere Jugoslavia ble forsøkt smuglet nedfrosset i en trailer til Italia.

Lasten ble oppdaget av italienske tollmyndigheter på slutten av fjoråret etter at de hadde blitt tipset om lasten som ble oppgitt å inneholde frosne harer. I skjulte rom i bunnen av lastebilen ble det funnet fem tonn fugler til en verdi av 4,5 millioner kroner. Fem itali- enere ble umiddelbart arrestert.

Aleksandra Tadic, leder for Forbundet for beskyttelse av småfugler i Serbia, kan fortelle at lasten blant annet inneholdt nattergaler, stær og lerker. Til sammen 83 fuglearter var skjult inne i traileren. Hun kan videre fortelle at dette er det største partiet døde småfugler som noen sinne er forsøkt smuglet inn i Europa.

— Vi går ut fra at det er en stor organisert gruppe som står bak. De har sikkert har bedrevet denne virksomheten i årevis. Serbiske myndigheter har ikke gjort noe for å finne ut hvem som står bak ugjerningen, sier hun.

Færre med sykkel på Stryken-tog

Antall reisende med sykkel på toget til Stryken har ifølge nyhetsbrevet Sykkelturisme gått drastisk ned. Etter at NSB i fjor la ned det populære sykkeltoget mellom Oslo og Stryken, har sykklister blitt henvist til ordinære lokaltog.

— Ser vi på de avgangene som mest sannsynlig har erstatt sykkeltoget, er antall reisende betydelig lavere enn da toget ble kjørt som eget sykkeltoget, sier Arvid Bårdstu i NSB.

Han understreker likevel at det er umulig å etterspore korrekt antall sykler ettersom en del av billettene på disse avgangene blir kjøpt om bord på toget.

beskytte naturen på øyene, skal bli raskere godkjent av den ecuadorianske nasjonalforsamlingen.

UNIKE PLANTEARTER

Slike lover kan dreie seg om å begrense fisket, samt sette tak på hvor mange turister som kan slippe til. Dessuten ønsker man å hindre dumping av kjemisk avfall og å regulere tilflytningen av mennesker til øyene.

Det finnes minst 1.900 unike arter på Galapagosøyene. Minst 74 av dem står i fare for å bli utryddet. (IPS)

Galapagos får æresbevisning

Havområdene rundt Galapagosøyene kan nå smykke seg med å være på UNESCOs liste over verdens natur- og kulturarv.

KINTO LUCAS
IPS

Kunngjøringen fra FNs organisasjon for utdanning, vitenskap og kultur (UNESCO) kom i slutten av forrige uke. Ecuadorianske myndigheter håper utmerkelsen kan bidra til å verne om naturen både på og rundt de sårbare øyene.

Galapagos er ecuadoriansk eiendom og ligger rundt 1.000 kilometer fra landets kystlinje. Øyene er kanskje mest kjent for å ha inspirert Charles Darwin i hans arbeid med teorien om artenes opprinnelse.

Allerede i 1978 ble de 19 hovedøyene og de 40 mindre øyene på Galapagos ført opp på UNESCOs liste over verdens kulturarv. Denne gangen er det livet i havet som blir fredet av FN-organet. Nå dekker det arealet som regnes som natur- og kulturarv på øyene hele 133.000 kvadratkilometer - medregnet både land og hav.

ÆREBEVISNING

Ecuador erklærte Galapagos som naturreservat i 1986. Med UNESCOs nye æresbevisning regner man med at lover for å

Kan få milliarderstatning

På tiltalebenken i Alabama sitter en gammel kjenning av miljøbevegelsen, kjemiselskapet Solutia, som ble skilt ut av Monsanto i 1997. De beskyldes for å ha forgiftet en hel by gjennom førti år.

JENS P. TOLDNÆS
Natur & Miljø Bulletin

De 3600 innbyggerne i, og omkring, den lille byen amerikanske byen Anniston har lenge sett frem til rettssaken som startet i delstaten Alabama sist mandag. På tiltalebenken sitter kjemiselskapet Solutia som ble skilt ut av PCB-produsenten Monsanto, et selskap som gjennom årtier har forgiftet lokalmiljøet gjennom sin produksjon av den etter hvert så beryktede miljøgiften. Ingen snakker om erstatninger i millionklassen. Det er milliarder det dreier seg om. Milliarder av dollar.

Historiene er mange, ifølge Washington Post. De siterer begrevelsesagent Sylvester Harris (63) som i mange år synes han "gravla alt for mange små barn". Opal Scruggs (65) har bodd hele livet i Anniston. Hun har, i likhet med Harris, forhøyede PCB-verdier i kroppen og mener selv hun er en "vandrende tidsinnstilt bombe".

— Monsanto gjorde noe med denne byen. De trodde vi var dumme analfabeter slik at ingen ville bry seg om hva som hendte med oss, sier hun.

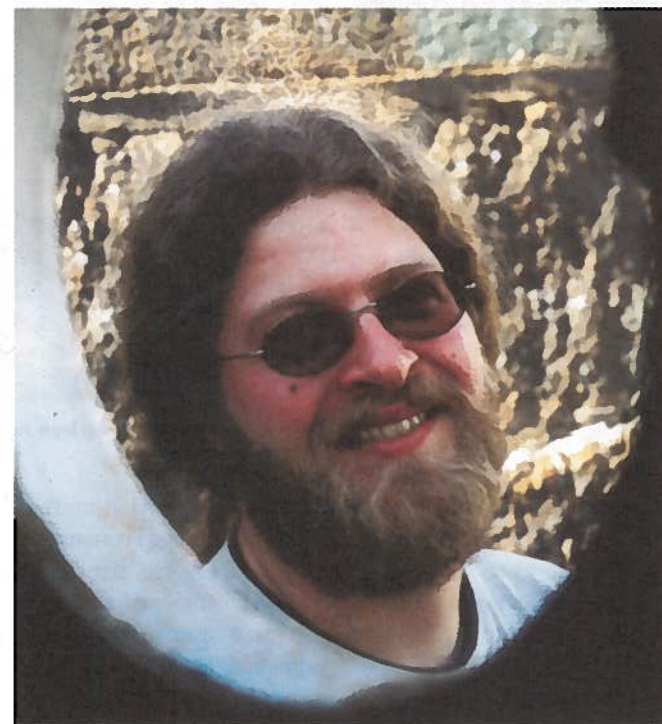
Innbyggerne har, ifølge ekspertvitner, fremdeles PCB-verdier i kroppen som er ti ganger høyere enn normalt, og krefstatistikken i området er alarmerende.

SOM KOKENDE VANN

Produksjonen av PCB opphørte i 1977, men trolig visste Monsanto allerede i 1966 at PCB er svært giftig. En av selskapets biologer observerte den gang at fisk som ble sluppet ut i det

forurensede vassdraget "havnet med buken opp etter ti sekunder under mens blodet sprutet og skinnet løsnet som om den skulle vært puttet i kokende vann". Men opplysningene ble

I et annet notat fra samme periode, blir det foreslått å begrense utslippene. Men notatet går ikke så langt som til å foreslå konkret rensing. "Vi bør begynne med å beskytte oss selv" heter det i no-

Fagkonsulent i Norges Naturvernforbund, Tom Erik Økland, mener forurensningssaken i Alabama er interessant for Norge. (Foto: Kristian Jahre)

holdt hemmelige.

I 1969 ble det, i et annet vassdrag, fanget fisk med 7500 ganger høyere PCB-innhold enn det som er tillatt, skriver Washington Post.

Gjennom førti år hadde Monsanto et lukrativt produksjonsmonopol på PCB i USA, og selskapet slåss hardt for å beskytte dette lenge etter at PCB var erklært som en alvorlig global miljøgift. "Vi kan ikke risikere å tape en eneste dollar", het det i et internt notat som er kommet fram i forbindelse med rettsaken.

tatet som er merket "H-E-M-M-E-L-I-G", skrevet med blokkbokstaver hvor hver bokstav er understreket to ganger.

BUSH PÅ BARRIKADENE?

Monsanto risikerer bøter i milliardklassen for sin aktivitet i Anniston, og selskapet har allerede betalt 411 millioner dollar i opprydningskostnader utenfor rettsapparatet, ifølge den svenske avisen Ekonomi 24. President George Bush har så langt ikke gjort seg bemerket som miljøpolitiker, men kanskje må det gjøres et unntak når det gjel-

der kampen mot miljøgifter.

I desember påla amerikanske miljøvernmyndigheter selskapet General Electric å betale om lag fem milliarder kroner for å rydde opp i PCB-forurensning i Hudson-elva. Selskapet sloss hardt mot vedtaket som blir ansett som blir ansett som Bush-administrasjonens dristigste miljøtiltak så langt.

Også Norge har store forurensningsproblemer knyttet til gamle PCB-synder. Norges Naturvernforbund har gjennom flere år jobbet for å ansvarliggjøre selskaper de mener handlet mot bedre vitende, selskaper som har bidratt til at det blant annet er kostholdsrestriksjoner i et tyvetalls norske fjorder.

INTERESSANT FOR NORGE

Fagkonsulent Tom Erik Økland mener rettssaken i Alabama er interessant.

— Anniston-saken er spesiell fordi det har pågått PCB-produksjon der i mange år. At selskapet har måttet gå inn med over 400 millioner dollar til opprydning før rettssaken, er nok den delen som har størst relevans for Norge. Vi har ikke hatt produksjon av PCB her i landet, likevel har vi foreløpig mellom tyve og tretti havner som trenger opprydning.

Ifølge Økland er nordmenn som sogner til de PCB-forurensede havnene trolig ikke skadet slik som i USA.

— Men vi er på et nivå der skader kan oppstå, sier han.

Sammen med kjemigiganten Bayer er Monsanto et av selskapene som har bidratt til PCB-forurensningen av Oslo Havn.

kalenderen

16. JANUAR

Seminar om isopor for Gjen-
vinningsanlegg.
Sted: Veksthuset, Stavanger
Arr: Miljøpartner

24. JANUAR

Seminar om innsamling av
plastemballasje for mottaks-
anlegg. Sted: Hotell Clarion,
Oslo. Arr: Plastretur,
tlf: 22 12 17 80

13.-15.FEBRUAR

Nordisk miljø- og helse-
konferanse i Oslo.
Mer informasjon: www.fmh.no

30. JANUAR

Embaleringskjedekurs.
Sted: Leangkollen kurs &
konferansesenter.
Arr: Den Norske Emballasje-
forening, tlf: 22 12 17 62

8.- 9. APRIL

International Sustainable
Development Research
Conference 2002.
Sted: Hulme Hall, University of
Manchester, England.
Arr: ERP Environment,
tlf: 44(0)1274 530408

redaksjon

REDAKTØR: Audun Garberg
Tlf. 22 40 24 25

REDAKSJON: Jens Petter Toldnæs
Tlf. 22 40 24 23
Tone Mikalsen Tlf. 22 40 24 24 I

ADRESSE: Pb 342 Sentrum, 0101 Oslo
Tlf. 22 40 24 00 I faks 22 40 24 10
redaksjonen@naturvern.no

ABONNEMENT: 280 pr. år [privat] 600 pr.
år [bedrift] ANNONSER: HS media,
tlf. 62 94 10 30, faks 62 94 10 35

UTGIVER: Norges naturvernforbund,
www.naturvern.no
TRYKK: Gan Grafisk as
NESTE UTGAVE: 25. Januar

Fiskemåke i fokus

“Årets fugl” er storskaper av sommerstemning. Likevel er den utskjelt og hatet av mange. Odd Børretzen må kanskje ta litt av skylden, men de fleste av oss bør nok revurdere sin oppfatning av fiskemåken.

JENS P. TOLDNÆS
Natur & Miljø Bulletin

Hvert år utroper Norsk Orni-
tologisk Forening (NOF) “Årets
Fugl”. Ofte er det hverdagshelt-
ene blant fuglene som får denne
oppmerksomheten. Slik som
kråke, linerle og stær for å nevne
noen av de siste årenes “vin-
nere”. I år er det fiskemåken
som får æren og tittelen.

Med rundere hode og min-
dre gulgrønt nebb skal den etter
sigende se vennligere ut enn grå-
måken, uten at arten har profit-
tert særlig på dette i popularitet.

— Fiskemåken er nok dess-
verre en art med lav status blant
folk flest. Det er en vanlig opp-
fatning at den er svært utbredt,
men arten har en negativ be-
standsutvikling, sier Ingar
Jostein Øien i NOF.

For å bøte på dette vil NOF
gjennom hele 2002 sette fokus
på fiskemåken gjennom blant
annet samarbeid med skoler,
presseutspill og annet oppmerk-
somhetsskapende arbeid.

Ifølge Øien er det flere
faktorer som gjør at fiskemåkene
er på retur. Miljøgifter, konkur-
ranse med gråmåker og kamp
med mennesker om hekkearealer
er blant de viktigste.

— Uttøking av elvedeltaer
er svært skadelig for fiskemåk-

2002 er fiskemåkenes år! (Foto: Ingar Jostein Øien)

ene. I tillegg vet vi at minken
gjør store innhogg i bestandene,
ikke minst i Norge, sier han.

— Fiskemåker har ord på
seg for å spre mark i fersk-
vannsfisk. Dette har ført til at
mange kommuner har innført
skuddpremie på arten. Jeg skal
ikke påstå at det ikke kan skje,
men foreløpig har ingen klart å
påvise det heller. At måker i
ferskvann er et nytt fenomen er
også en myte, sier han.

Nå håper NOF at et år med
søkelys på fiskemåkene skal
bidra til en holdningsendring
blant folk flest. Odd Børretzen
bedyret i et NRK-intervju før jul
at han personlig ikke “hatet
måker”, så spør det bare om
flere gjør helomvending.

fakta

Fiskemåken

- LEVER: Finnes over hele landet, også i innlandet.
- UTSEENDE: Mindre enn gråmåkene, med rundere hodeprofil, svarte øyne og mindre gulgrønt nebb.
- SPISER: Fisk, vannlevende dyr, insekter, meitemark, fugleegg og unger.
- LÅT: Når fiskemåken åpner nebbet kommer det som regel et nasalt “kiiia” og et langtrukket “gliu”. Varselrop er et gjentatt “gliu-gliu-gliu”.

KILDE: FUGLER, LARS JOHNSON.

BØRGE BRENDEN I AFTENPOSTEN:

“Derfor må de rike landene - klimaverstingene - gå i bresjen
for å løse de problemene vi selv har skapt.”